



Bruxelles, den 13.10.2021
COM(2021) 660 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL
EUROPA-PARLAMENTET, DET EUROPÆISKE RÅD, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Håndtering af stigende energipriser: en værktøjskasse for handling og støtte

1. Indledning

Den Europæiske Union står ligesom mange andre regioner i verden i øjeblikket over for en kraftig stigning i energipriserne. Dette bekymrer i høj grad borgere, virksomheder, EU-institutionerne og regeringer i hele EU.

Den kraftige stigning skyldes hovedsagelig den øgede globale efterspørgsel efter energi generelt og gas i særdeleshed i forbindelse med genopretningen. Der har tidligere været udsving i energipriserne, men lige nu er EU på vej ud af covid-19-krisen. De europæiske husholdninger og virksomheder har udsigt til højere energiregninger på et tidspunkt, hvor mange er blevet ramt af indkomsttab på grund af pandemien. Dette kan tynde genopretningen og gøre den mindre retfærdig og inklusiv. Der er også risiko for, at tilliden og støtten til den energiomstilling, som er nødvendig for ikke blot at forhindre katastrofale klimaændringer, men også for at mindske EU's sårbarhed over for udsving i priserne på fossile brændstoffer, undergraves.

Europa-Kommissionen vil som prioritet bidrage og yde støtte til håndteringen af den negative indvirkning på husholdninger og virksomheder. Efter at have lyttet til medlemsstaterne og Europa-Parlamentet har Kommissionen udarbejdet denne meddelelse med henblik på at indføre og støtte passende foranstaltninger til afbødning af virkningerne af midlertidige energiprisstigninger.

EU's politikramme giver allerede medlemsstaterne mulighed for straks at træffe en række målrettede foranstaltninger for at beskytte sårbare forbrugere og afbøde virkningerne for industrien. Faktisk har de fleste medlemsstater allerede bebudet foranstaltninger til at rette op på den nuværende situation. Nærværende værktøjskasse giver mulighed for en koordineret tilgang til beskyttelse af de mest udsatte. Den er nøje tilpasset for at opfylde målet om at imødegå negative virkninger af pludselige prisstigninger og sikre økonomisk overkommelige priser uden at fragmentere EU's indre marked for energi eller bringe investeringer i energisektoren og den grønne omstilling i fare.

Selv om energiforsyningen ikke er i umiddelbar fare, og markederne i øjeblikket forventer, at engrospriserne på gas vil stabilisere sig på et lavere niveau hen imod april 2022, er der forud for vintersæsonen behov for en særlig overvågning af forsyningssikkerheden, gaslagringsniveauet og gasmarkedets funktion. Ud over kortsigtede foranstaltninger gives der i denne meddelelse et overblik over koordinerede foranstaltninger, som Kommissionen overvejer at overtage på mellemlang sigt for at sikre et bedre beredskab over for udsving i gaspriserne, samtidig med at EU's afhængighed af fossile brændstoffer reduceres.

2. Energipriser

På grund af billigere brændstoffer, en afdæmpet efterspørgsel og en hastigt voksende produktion af vedvarende energi faldt engrospriserne på energi kraftigt i 2019, og negative elpriser blev almindelig udbredt i 2020. Denne nedadgående tendens er nu pludselig blevet vendt i løbet af dette år. Engrospriserne på elektricitet er steget med 200 % på årsbasis¹. Dette har fået detailpriserne til at stige, men i langt mindre grad (+ 9 % i gennemsnit i EU frem til august 2021²).

2.1. Hvad er årsagen til den aktuelle prisstigning?

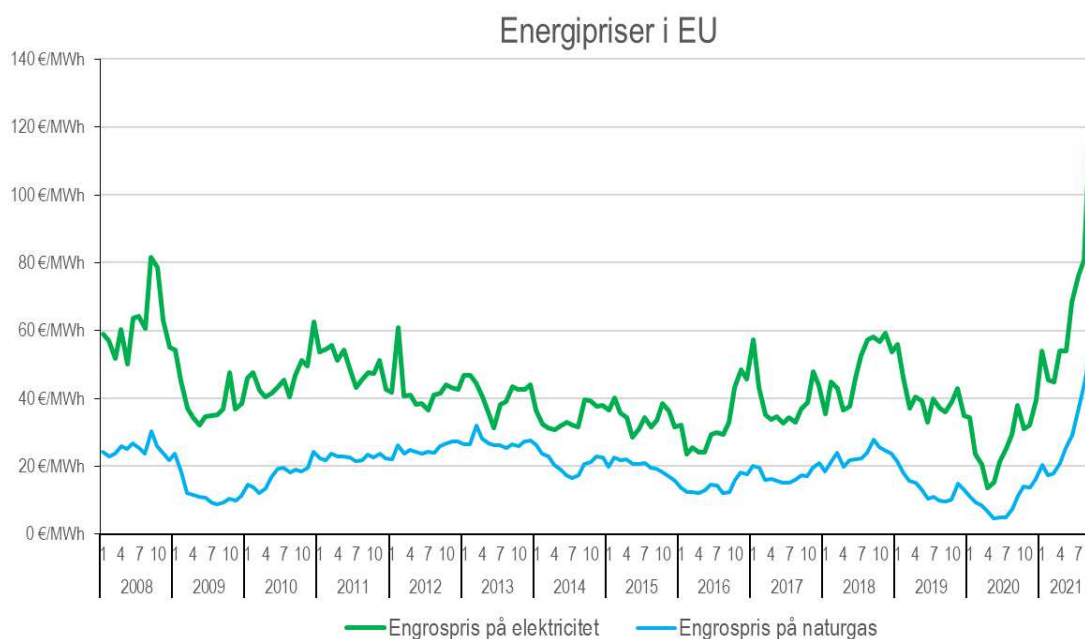
Den aktuelle stigning i elpriserne skyldes primært den globale efterspørgsel efter gas, der er i kraftig stigning, i takt med at den økonomiske genopretning tager fart. Den stigende efterspørgsel er ikke blevet modsvaret af et stigende udbud, hvilket ikke kun mærkes i EU, men også i andre regioner i verden. Derudover har gasmængderne fra Rusland har været lavere end forventet, hvilket strammer markedet, efterhånden som opvarmningssæsonen nærmer sig. Selv om Gazprom har opfyldt sine langfristede kontrakter med sine europæiske modparter, har virksomheden kun tilbudt begrænset eller ingen ekstra kapacitet til at lette presset på EU's gasmarked. Forsinket vedligeholdelse af infrastrukturen under pandemien har også begrænset gasforsyningen.

Da naturgaspriserne er en afgørende faktor for elpriserne i det meste af EU, kan den aktuelle elprisstigning overvejende tilskrives denne udvikling. Desuden er elpriserne også steget **som følge af sæsonbestemte vejrforhold** (mindre vand og vind i løbet af sommeren). Dette har ført til en lavere produktion af vedvarende energi i Europa.

¹ Sammenlignet med gennemsnitsprisen i 2019 var priserne i begyndelsen af oktober 2021 steget med 166 % for benchmark EP5 (DE, ES, FR og NL) og Nordpool-markedet (NO, DK, FI, SE, EE, LT og LV).

² VaasaETT (<https://www.vaasaett.com/>).

CO₂-prisen i Europa er også steget kraftigt i 2021, om end i langt mindre grad end gasprisen. En gasprisstigning påvirker elprisen ni gange mere end en stigning i CO₂-prisen³. CO₂-prisen steg i år med ca. 30 EUR pr. ton CO₂ til det nuværende niveau på ca. 60 EUR pr. ton CO₂. Prisen steg på grund af større efterspørgsel efter kvoter som følge af bl.a. øget økonomisk aktivitet efter covid-19-pandemien og forventninger i forbindelse med klimamålene for 2030. Høje gaspriser bidrager i sig selv til stigende CO₂-priser, da de fører til øget anvendelse af kul til elproduktion og dermed større efterspørgsel efter emissionskvoter. Emissionshandelssystemet (ETS) har indbyggede beskyttelsesforanstaltninger til håndtering af situationer med uforholdsmæssigt store prisudsving. Selv om betingelserne for at udløse disse foranstaltninger i øjeblikket ikke er opfyldt⁴, vil Kommissionen fortsat overvåge udviklingen i CO₂-prisen. Det er vigtigt at bemærke, at kvoteprisen fra ETS udgør et grundlæggende incitament til at skifte til billigere vedvarende energi, mere energieffektivitet og energieffektive bygninger og til energikilder med lav CO₂-udledning, hvilket på længere sigt vil bidrage til lavere engrospriser og mindre sårbarhed over for globale chok som det aktuelle.



Naturgas spiller stadig en vigtig rolle i EU's energimiks. Naturgas tegner sig i øjeblikket for ca. en fjerdedel af EU's samlede energiforbrug. I dag anvendes ca. 26 % af denne gas i sektoren for elproduktion (herunder i kraftvarmeværker) og ca. 23 % i industrien. Resten

³ Fra januar 2021 til september 2021 er ETS-prisen steget med ca. 30 EUR pr. ton CO₂, hvilket svarer til en omkostningsstigning på ca. 10 EUR/MWh for gasproduceret elektricitet (under antagelse af en effektivitet på 50 %) og ca. 25 EUR/MWh for kulproduceret elektricitet (under antagelse af en effektivitet på 40 %). Dette opvejes klart af den konstaterede stigning i gasprisen på ca. 45 EUR/MWh i samme periode, hvilket svarer til yderligere elproduktionsomkostninger på ca. 90 EUR/MWh.

⁴ Artikel 29a i ETS-direktivet fastsætter, at såfremt kvoteprisen i mere end seks på hinanden følgende måneder er mere end tre gange den gennemsnitlige kvotepris i de to foregående år på EU's kvotemarked, indkalder Kommissionen straks til et udvalgsmøde med medlemsstaterne for at drøfte mulige foranstaltninger.

anvendes for det meste af husholdningerne og servicesektoren, hovedsagelig til opvarmning og køling⁵. Selv om vi i de seneste år har oplevet en brændselsomlægning hen imod gas og vedvarende energi, samtidig med at andelen af kernekraft fortsat udgør omkring 25 % af elektricitetsmikset, har de voldsomt stigende gaspriser i visse medlemsstater i det mindste midlertidigt vendt denne udvikling, således at man i visse medlemsstater er vendt tilbage til kul, til trods for at kul genererer en større CO₂-intensitet pr. MWh.

I 2019 lå EU's afhængighed af energiimport på 61 % (56 % i 2000). Den store importafhængighed⁶ udsætter EU's økonomi og nøglesektorer for store udsving i priserne på fossile brændstoffer, som handles på de globale markeder. Gaspriserne stiger på verdensplan, men i højere grad på regionale nettoimportmarkeder såsom Asien og EU. Indtil videre er priserne i 2021 tredoblet i EU og mere end fordoblet i Asien, mens de kun er fordoblet i USA.

2.2. Virkningen af høje energipriser

De høje gas- og elpriser i dag påvirker de fleste medlemsstater, om end i forskellig grad og på forskellige tidspunkter. Sammenhængen mellem engros- og detailpriserne er forskellig fra medlemsstat til medlemsstat og afhænger af reguleringen og strukturen af detailpriser og energimiks. Engroselementet udgør typisk kun en tredjedel af den endelige pris, mens transmissions- og distributionsomkostninger samt skatter og afgifter tegner sig for resten. Når gas spiller en større rolle i energimikset, påvirkes detailpriserne alt andet lige mest, og når detailpriserne er tættere knyttet til engrosprisen i kontrakterne, mærkes virkningerne tidligere. I de medlemsstater, hvor langfristede kontrakter er mere udbredte, vil de højere prisstigninger slå igennem langsommere i de kommende uger og måneder.

⁵ Naturgas kan importeres til EU enten gennem rørledninger fra kilden eller ved transport i form af flydende naturgas (LNG). Gassen skal lagres for at afbalancere udsvingene i den daglige og sæsonbestemte efterspørgsel. Herved sikres desuden gasforsyningen i tilfælde af forsyningsafbrydelser eller særlig stor efterspørgsel. Den største fordel ved lagret gas er, at den er lettilgængelig for forbrugerne og kan leveres uden forsinkelse.

⁶ Olie (97 %), kul (44 %) og gas (90 %)

Selv om de seneste prisstigninger påvirker alle, er det gået hårdest ud over energifattige husholdninger og husholdninger med lav og middel indkomst, fordi de bruger betydeligt mere af deres indkomst på energi⁷. Kommissionen har nøje overvåget energifattigdom. Ifølge de seneste tilgængelige data var ca. 7 % af befolkningen i EU-27, dvs. 31 mio. mennesker, i 2019 ude af stand til at holde deres hjem tilstrækkeligt varmt, idet der var betydelige forskelle

Gas- og elprisændringer i perioden 2019-2021														
	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV
Engrospris på gas ¹	592 %	159 %	565 %	554 %	559 %	264 %	100 %	11 %	370 %	562 %	<i>Ikke relevant</i>	406 %	<i>Ikke relevant</i>	271 %
Detailpris på gas ²	38 %	23 %	7 %	51 %	5 %	-12 %	0 %	28 %	4 %	25 %	5 %	14 %	<i>Ikke relevant</i>	25 %
Engrospris på elektricitet ³	306 %	122 %	227 %	245 %	259 %	151 %	343 %	121 %	271 %	281 %	153 %	210 %	<i>Ikke relevant</i>	153 %
Detailpris på elektricitet ²	21 %	8 %	15 %	16 %	5 %	23 %	14 %	19 %	-8 %	5 %	3 %	-2 %	-2 %	4 %
	LT	LU ⁴	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	EU ⁵
Engrospris på gas ¹	283 %	572 %	410 %	<i>Ikke relevant</i>	572 %	462 %	504 %	0 %	-41 %	52 %	37 %	289 %	7 %	429 %
Detailpris på gas ²	8 %	17 %	-6 %	<i>Ikke relevant</i>	29 %	19 %	-2 %	-4 %	103 %	-1 %	-8 %	<i>Ikke relevant</i>	6 %	14 %
Engrospris på elektricitet ³	154 %	259 %	143 %	171 %	273 %	258 %	83 %	271 %	121 %	151 %	206 %	83 %	135 %	230 %
Detailpris på elektricitet ²	17 %	7 %	-5 %	0 %	-20 %	14 %	3 %	-4 %	48 %	5 %	9 %	5 %	17 %	7 %

¹Kilde: Knudepunktsdata og Eurostat (seneste tilgængelige data). De senest tilgængelige data er fra september 2021 for lande med et fungerende knudepunkt (BE, BG, CZ, DK, DE, EE, ES, FR, IT, LV, LT, HU, NL, AT, PL og FI). For de øvrige medlemsstater er dataene fra juni 2021 (Eurostat) med undtagelse af SE (maj 2021).

²Kilde: VAASAETT (september 2021).

³Kilde: ENTSO-E og flere kilder (september 2021).

⁴Luxembourgs engrosdata er baseret på Tysklands data for elektricitet og de nederlandske data for gas.

⁵Der er på grundlag af datatilgængeligheden anvendt forskellige referenceværdier til estimering af EU-benchmarks.

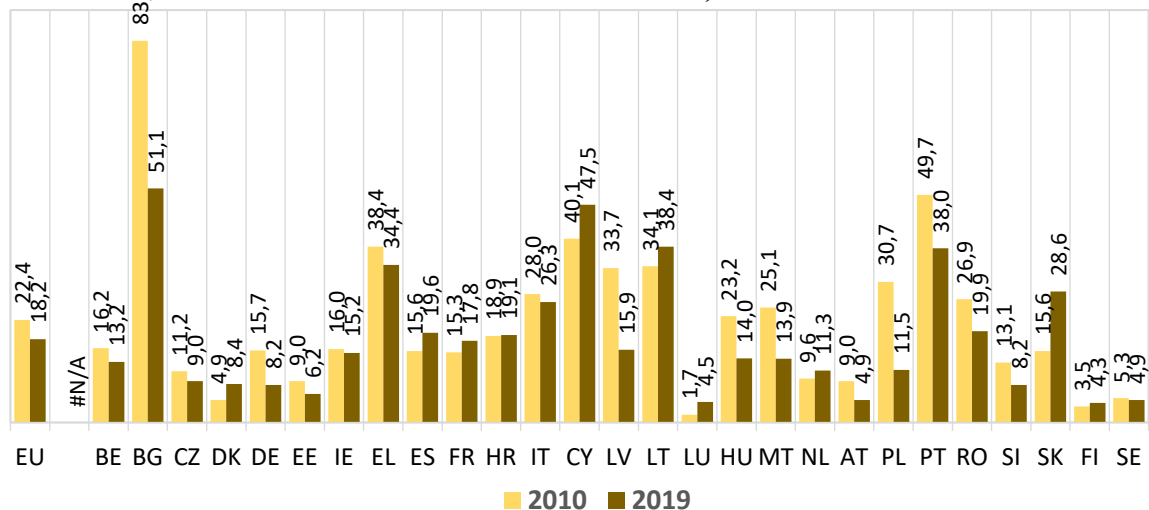
mellem indkomstgrupper og medlemsstater. Desuden boede 6 % af EU's befolkning i husholdninger med restancer på deres forsyningsregninger.

De sociale og fordelingsmæssige virkninger afhænger af de gældende kontrakter og af de lovgivningsmæssige rammer, herunder eksisterende beskyttelsesforanstaltninger, der navnlig beskytter sårbare og energifattige forbrugere. Sådanne beskyttelsesforanstaltninger kan

⁷ Under covid-19-pandemien oplevede otte medlemsstater (ud af 21, hvor der foreligger data) fra det ene år til det andet en stigning i andelen af energifattige husholdninger i 2020, mens 13 oplevede et fald, herunder de fem medlemsstater, hvor andelen i 2019 var over 15 % (Bulgarien, Grækenland, Cypern, Litauen og Portugal).

omfatte sociale og offentlige politiske foranstaltninger, herunder reducerede takster, og andre midler i overensstemmelse med EU's indre energimarked, navnlig elektricitetsdirektivet⁸ og gasdirektivet⁹ samt vejledning fra Kommissionen¹⁰.

Vanskeligheder med at holde boligen tilstrækkelig varm (% af befolkningen under 60 % af den ækvivalerede medianindkomst)



Kilde: Eurostat database

Stigende gas- og elpriser kan også få store konsekvenser for industrien og SMV'er. Virkningen af de høje energipriser er forskellig fra sektor til sektor, idet den kraftige stigning i priserne hæmmer produktionen i industrisektorerne, mens virkningen på servicesektoren er mere begrænset. Den aktuelle situation forværrer yderligere de likviditetsproblemer, som visse virksomheder og især SMV'er står over for efter covid-19, idet indvirkningen er forskellig fra sektor til sektor.

De høje energipriser påvirker de globale og europæiske forsyningskæder, hvilket kan få konsekvenser for produktionen, beskæftigelsen og priserne. Energiintensive industrier¹¹ er hårdt ramt. Gødningssektoren illustrerer dette. Produktionen i sektoren, der i høj grad er afhængig af naturgas som råmateriale, er blevet urentabel og er i løbet af de seneste uger derfor blevet reduceret betydeligt. Dette påvirker beskæftigelsen i sektoren. Desuden forventes en lavere gødningsproduktion midlertidigt at føre til højere fødevarerpriser eller lavere margener for fødevarerindustrien.

En stigning i energipriserne har også betydelig og umiddelbar indvirkning på transport- og mobilitetssektoren, hvilket resulterer i højere omkostninger for chauffører, passagerer og brugere af godstransport.

⁸ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/944 af 5. juni 2019 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ændring af direktiv 2012/27/EU.

⁹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/73/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for naturgas og om ophævelse af direktiv 2003/55/EF.

¹⁰ Jf. Kommissionens henstilling (EU) 2020/1563 af 14. oktober 2020 om energifattigdom.

¹¹ Energiomkostningerne tegner sig for en betydelig del af produktionsomkostningerne i visse delsektorer, f.eks. 71 % af produktionsomkostningerne for gødningsstoffer, 40 % for primær aluminium, 31 % for zink og 25 % for planglas.

Høje energipriser på verdensplan kan også føre til færre leverancer af råmaterialer og komponenter, hvis produktionen skæres ned. Dette påvirker i øjeblikket forskellige EU-producenter, der er afhængige af disse komponenter og materialer, med magnesium og EU's bilindustri som bemærkelsesværdige eksempler.

Hvad angår de **makroøkonomiske virkninger** har den kraftige stigning i energipriserne ført til øget inflation. Efter flere år er inflationen siden begyndelsen af året steget markant i EU og i mange andre udviklede økonomier. Dette skyldes hovedsagelig midlertidige faktorer, bl.a. at visse råvarepriser efter at have ligget på historisk lave niveauer igen er oppe på eller over de niveauer, som de lå på før pandemien, samt forsyningsflaskehalse i forbindelse med visse varer. Da disse faktorer forventes at være midlertidige, forventes inflationen at aftage igen fra næste år.

Overordnet set er EU's økonomi kommet sig hurtigere end forventet, og der forventes fortsat vækst på kort sigt. De umiddelbare virkninger på budgetsaldene vil afhænge af, i hvilket omfang skatteindtægterne stiger på grund af højere momsopkrævning på energiprodukter og højere indtægter end forventet fra auktioneringen af emissionskvoter på den ene side og omfanget af foranstaltninger, der har til formål at beskytte slutbrugerne, på den anden side, navnlig statslige overførsler til sårbare husholdninger eller nedsat moms.

2.3. Tendenser og forventninger

De nuværende markedsforventninger med hensyn til energiprodukter¹² tyder på, at **de aktuelle prisstigninger sandsynligvis vil være midlertidige**. Engrospriserne på gas vil sandsynligvis forblive **høje i vintermånederne og falde fra og med april 2022**. Priserne vil dog forblive højere end de seneste års gennemsnit¹³.

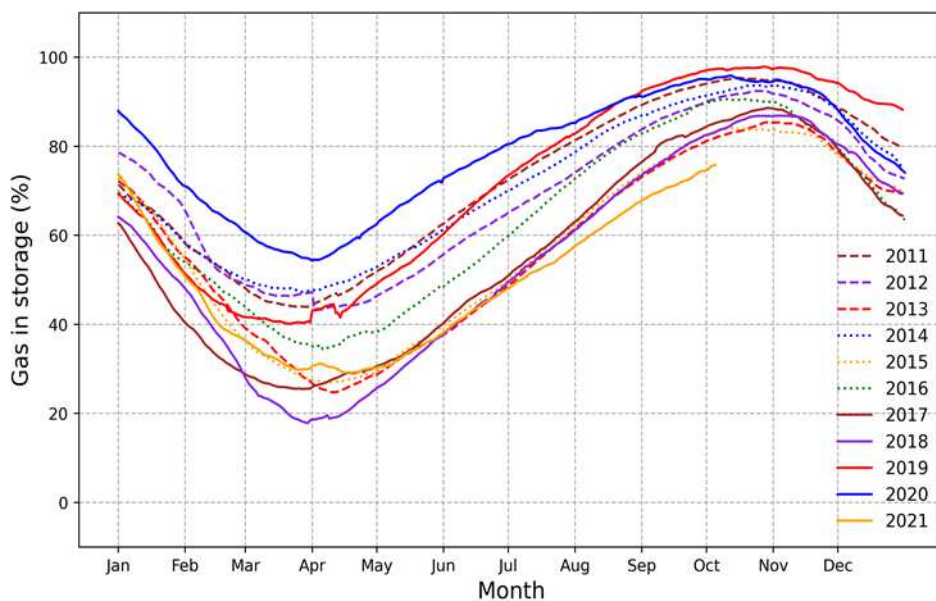
Selv om det nuværende gaslagringsniveau i Europa er knapt¹⁴, forekommer det tilstrækkeligt højt til at kunne imødegå forsyningsrisikoen i en vinter, der svarer til den foregående. Den vejrmæssige udvikling i vintersæsonen er imidlertid en vigtig variabel, der skal holdes øje med.

Anvendelse af lagerkapacitet

¹² Ifølge det nederlandske TTF Gas Futures-indeks, som i øjeblikket ligger på ca. 90 EUR/MWh, forventes der en pris på ca. 50 EUR/MWh i april 2022.

¹³ Et år frem: 42 EUR/MWh, to år frem: 35 EUR/MWh, tre år frem: 32 EUR/MWh.

¹⁴ EU's nuværende gaslagringsniveau ligger en anelse over 75 %, hvilket er under de 90 %, som gennemsnittet har ligget på de seneste 10 år. Pr. 3. oktober 2021.



Kilde: Gas Infrastructure Europe.

I EU's forordning om naturgasforsyningssikkerhed¹⁵ fastsættes rammerne for EU's beredskab og modstandsdygtighed over for afbrydelser i gasforsyningen. Den omfatter bestemmelser om informationsudveksling og regionalt samarbejde og om udarbejdelse af beredskabsplaner. Forordningen indeholder en solidaritetsmekanisme, der kan aktiveres under alvorlige gaskriser. Kommissionen indkalder regelmæssigt netværket for gasforsyningssikkerhed og overvåger konstant situationen på regionalt plan.

På mellemlang sigt kan prisudsvingene fortsætte, og fremtidige midlertidige kraftige ændringer kan ikke udelukkes, da det globale udbud og den globale efterspørgsel på grund af geopolitiske, teknologiske og økonomiske faktorer formentlig ikke altid vil kunne justeres uden problemer.

Den globale efterspørgsel efter elektricitet forventes at stige med næsten 5 % i 2021 og 4 % i 2022 som følge af den globale økonomiske genopretning. I Europa forventes efterspørgslen efter elektricitet at stige med næsten 2 % i 2022.

3. En værktøjskasse med foranstaltninger til støtte for håndteringen af udfordringen

Den nuværende prisstigning kræver en hurtig og koordineret indsats. De eksisterende retlige rammer giver EU og medlemsstaterne mulighed for at træffe sådanne foranstaltninger for at afbøde virkningerne af pludselige prisudsving.

Som led i den umiddelbare indsats bør der prioriteres skræddersyede foranstaltninger, der hurtigt kan afbøde virkningerne for sårbare grupper, let kan tilpasses, når situationen

¹⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1938 af 25. oktober 2017 om foranstaltninger til opretholdelse af gasforsyningssikkerheden og ophævelse af forordning (EU) nr. 994/2010.

forbedres for disse grupper, og ikke griber ind i markedsdynamikken eller dæmper incitamenterne til omstilling til en dekarboniseret økonomi. På mellemlang sigt bør den politiske indsats fokusere på at gøre EU mere effektivt hvad angår energianvendelse, mindre afhængig af fossile brændstoffer og mere modstandsdygtigt over for energiprisstigninger, samtidig med at slutbrugerne har adgang til økonomisk overkommelig og ren energi.

3.1. Umiddelbare foranstaltninger til beskyttelse af forbrugere og virksomheder

20 medlemsstater har truffet eller påtænker at træffe foranstaltninger, ofte med fokus på at afbøde virkningerne for de mest sårbare, mindre virksomheder og energiintensive industrier. Dette omfatter prislofter og midlertidige skattelettelser for sårbare energiforbrugere eller vouchers og subsidier til forbrugere og virksomheder.

Sådanne umiddelbare foranstaltninger kan delvis **finansieres af indtægter fra auktioneringen af EU ETS-kvoter, skatter og afgifter på energipriser samt via miljøafgifter**. I den nuværende situation kan uventet højere ETS-indtægter anvendes til at finansiere uforudsete behov for målrettet social støtte. Fra den 1. september 2020 til den 30. august 2021 beløb indtægterne fra auktioneringen af EU ETS-kvoter¹⁶ sig til 26,3 mia. EUR.

3.1.1. Indkomststøtte i nødsituationer og undgåelse af afbrydelser fra nettet

Medlemsstaterne kan udbetale specifikke sociale ydelser til de mest udsatte for at hjælpe dem med at betale deres energiregninger på kort sigt eller yde støtte til forbedringer af energieffektiviteten, samtidig med at der sikres et velfungerende marked. Dette kan gøres som engangsstøtte for at fastholde incitamentet til at reducere energiforbruget og investere i energibesparelser.

Desuden¹⁷ kan medlemsstaterne også indføre beskyttelsesforanstaltninger for at **undgå afbrydelser** fra energinettet eller give midlertidig betalingshenstand, hvis forbrugerne har svært ved at betale deres regninger på kort sigt. Flere medlemsstater indførte sådanne foranstaltninger i begyndelsen af covid-19-pandemien¹⁸, og disse vil nu kunne forlænges.

¹⁶ Selv om ETS-midler primært bør støtte yderligere emissionsreduktioner gennem navnlig investeringer i energieffektivitetsforanstaltninger, energiomstilling og innovation inden for rene teknologier, fastsættes det i artikel 10, stk. 3, i ETS-direktivet (direktiv 2009/29/EF), at medlemsstaterne kan anvende ETS-indtægterne til at yde finansiel støtte til at adressere sociale aspekter i husholdninger med lav og middel indkomst.

¹⁷ Regulerede detailpriser for energifattige og sårbare husholdninger er i henhold til EU-lovgivningen kun tilladt i særlige situationer og på strenge betingelser. Regulerede priser forvrider investeringssignalerne i produktionen og mindsker forbrugernes indflydelse.

¹⁸ Særlige covid-19-foranstaltninger til beskyttelse af sårbare forbrugere: Visse nationale regeringer og energireguleringsmyndigheder har midlertidigt forbudt afbrydelser ved manglende betaling af energiregninger. Ud over offentlige foranstaltninger har en række energiselskaber i hele EU indført frivillige initiativer til støtte for kunderne, f.eks. betalingsordninger og politikker om ikke at afbryde forsyningen.

Med udgangspunkt i sidste års henstilling om energifattigdom¹⁹ vil **Kommissionen opfordre medlemsstaternes repræsentanter og energireguleringsmyndigheder til at bestræbe sig på at sikre den bedst mulige beskyttelse af sårbare forbrugere.** Dette vil give medlemsstaterne mulighed for at udveksle bedste praksis og bedre målrettede foranstaltninger til bekæmpelse af energifattigdom — i tråd med beslægtede EU-politikker såsom energieffektivitet og renoveringsbølgen.

Medlemsstaterne kan:

- **tilvejebringe tidsbegrænsede kompensationsforanstaltninger og direkte støtte til energifattige slutbrugere**, herunder risikogrupper, f.eks. gennem vouchers eller ved at dække dele af energiregningen, der bl.a. finansieres af indtægterne fra ETS
- **indføre og/eller opretholde beskyttelsesforanstaltninger for at undgå afbrydelser fra energinettet** eller udsætte betalinger midlertidigt
- **udveksle bedste praksis** og koordinere foranstaltninger gennem Kommissionens koordineringsgruppe for energifattigdom og sårbare forbrugere.

3.1.2. Beskatning

Skatter og afgifter genererer indtægter til at yde kompensation til de mest sårbare husholdninger og bekæmpe energifattigdom, samtidig med at der skabes incitamenter til investeringer i vedvarende energikilder og til støtte for den grønne omstilling.

Skatter og afgifter²⁰ på detailpriser på elektricitet og gas varierer meget. De tegner sig i gennemsnit for 41 % af husholdningernes elpriser og 30-34 % af industriens elpriser og for 32 % af husholdningernes gaspriser og 13-16 % af industriens gaspriser. EU's energibeskatningsdirektiv²¹ og momsdirektiv²² giver medlemsstaterne en vis fleksibilitet. Energibeskatningsdirektivet giver medlemsstaterne mulighed for at fritage eller anvende en nedsat sats på elektricitet, naturgas, kul og fast brændsel, der anvendes af husholdninger. Medlemsstaterne kan gennemføre disse fritagelser eller afgiftslempelser direkte ved at differentiere afgiftssatsen eller ved at refundere hele den erlagte afgift eller en del heraf. **Reducerede satser** skal være målrettede og undgå at skabe forvridninger. Medlemsstaterne kan beslutte at anvende reducerede momssatser på energiprodukter, så længe de overholder de minimumssatser, der er fastsat i EU's momsdirektiv²³, og hører EU's Momsudvalg.

Visse medlemsstater anvender de ekstra skatte- og afgiftsindtægter til at yde kompensation i form af engangsbeløb til sårbare husholdninger. Andre omfordeler dele af indtægterne fra

¹⁹ Kommissionens henstilling (EU) 2020/1563 af 14. oktober 2020 om energifattigdom.

²⁰ Sådanne skatter og afgifter omfatter navnlig punktafgifter på energiprodukter og elektricitet og merværdiafgift (moms), som er harmoniseret på EU-plan, men også andre nationale miljøskatter og -afgifter til finansiering af investeringer i vedvarende energi, der er nødvendige for den grønne omstilling.

²¹ Rådets direktiv 2003/96/EF af 27. oktober 2003 om omstrukturering af EF-bestemmelserne for beskatning af energiprodukter og elektricitet.

²² Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem.

²³ Rådet er i øjeblikket ved at revidere de retlige rammer for momssatser.

miljøafgifter til finansiering af sociale beskyttelsessystemer. De medlemsstater, hvor afgifter for subsidier til produktion af vedvarende energi tegner sig for en betydelig andel af detailprisen på elektricitet, kan overveje at finansiere sådanne politikker med andre offentlige indtægter end elregninger. Dette vil have den fordel, at sårbare forbrugere fritages for en betydelig del af deres energiregning.

Det forslag til et revideret energibeskatningsdirektiv, der blev fremsat i juli 2021, har til formål at modernisere energibeskatningen i EU ved at tilpasse den til EU's klimamål og sikre social retfærdighed. Det reviderede direktiv vil tilskynde til investeringer i og anvendelse af vedvarende energikilder og give mulighed for målrettede undtagelser til støtte for sårbare og energifattige husholdninger, navnlig i forbindelse med overgangen til et renere energisystem.

Medlemsstaterne kan:

- **reducere beskatningssatserne for sårbare befolkningsgrupper** på en tidsbegrænset og målrettet måde
- **overveje at flytte finansieringen af støtteordninger til vedvarende energi** væk fra afgifter til kilder uden for elregningen.

3.1.3. Statsstøtte

Generelle foranstaltninger, der hjælper alle energiforbrugere i lige stor udstrækning, udgør ikke statsstøtte. Sådanne ikkeselektive foranstaltninger kan f.eks. tage form af skatte- eller afgiftslempelser, en nedsat sats for levering af naturgas, elektricitet eller fjernvarme. I det omfang nationale interventioner udgør støtte, kan de betragtes som forenelige med statsstøttereglerne, hvis de opfylder visse krav. F.eks. kan støtte i form af nedsættelser af harmoniserede miljøafgifter op til de minimumssatser, der er fastsat i energibeskatningsdirektivet, gennemføres af medlemsstaterne uden forudgående anmeldelse til Kommissionen.

Mere målrettede støtteforanstaltninger kan anvendes til at hjælpe virksomheder eller industrier med at tilpasse sig rettidigt og deltage fuldt ud i energiomstillingen. Overholdelsen af statsstøtteregler og internationale støtteregler vil sikre, at sådanne foranstaltninger ikke unødigt forvrider konkurrencen eller fører til en fragmentering af det indre marked. Støtteforanstaltninger bør være teknologineutrale og ikke være diskriminerende²⁴ for virksomheder i en sammenlignelig situation. De bør heller ikke undergrave effektiviteten af eksisterende markedsbaserede mekanismer (herunder EU ETS), og de bør være tilpasset de generelle dekarboniseringsmål og målene i de nationale energi- og klimaplaner.

Langsigtede aftaler om køb af elektricitet fra vedvarende energikilder bør ansøges. De kan være til gavn for såvel store elforbrugere som producenter af vedvarende energi. Der er tale

²⁴. I overensstemmelse med gruppefritagelsesforordninger og retningslinjer for statsstøtte bør enhver statslig indgriben fastsættes på en gennemsigtig og ikkediskriminerende måde på grundlag af objektive og forholdsmæssige kriterier.

om langtidskontrakter, hvor en producent og en elkøber aftaler at købe og sælge en mængde elektricitet fra vedvarende energikilder til en aftalt pris for en længere periode. Sådanne aftaler sikrer producenten en vis indkomst, mens brugeren nyder godt af en stabil elpris. Kommissionen vil samarbejde med medlemsstaterne om at fremme et bredere marked for dekarboniserede energiforsyningsaftaler, der ikke kun omfatter store virksomheder, men også SMV'er, f.eks. ved at aggregere slutbrugernes efterspørgsel, fjerne relevante administrative hindringer eller stille standardkontraktbestemmelser til rådighed. På kort sigt kan ledsageforanstaltninger såsom matchning, standardkontrakter og risikobegrænsning gennem InvestEU's finansielle produkter støtte udbredelsen af sådanne aftaler.

Medlemsstaterne kan:

- **træffe foranstaltninger til nedbringelse af energiomkostningerne for alle slutbrugere af energi**
- **yde støtte til virksomheder eller industrier, så de kan klare krisen**, i fuld overensstemmelse med statsstøttereglerne, idet der om nødvendigt gøres brug af den fleksibilitet, som reglerne giver mulighed for, og tilskyndes til omstilling væk fra fossile brændstoffer
- **fremme en bredere adgang til aftaler om køb af elektricitet fra vedvarende energikilder**, der ikke kun omfatter store virksomheder, men også SMV'er, f.eks. ved at aggregere slutbrugernes efterspørgsel i overensstemmelse med konkurrencereglerne
- støtte energiforsyningsaftaler gennem ledsageforanstaltninger såsom matchning, standardkontrakter og risikobegrænsning gennem InvestEU's finansielle produkter.

3.1.4. Skærpet markedsovervågning

I den nuværende situation med høje priser er det vigtigere end nogensinde at foregribe risici for forsyningssikkerheden og sikre gennemsigtighed og integritet hvad angår markedernes funktion, idet der gøres op med bekymringer om manipulerende praksis eller misbrug, herunder med hensyn til den aktuelle udvikling. Dette kræver mobilisering af alle de markedsovervågnings- og håndhævelsesinstrumenter, som Kommissionen har til rådighed, i partnerskab med medlemsstaterne.

EU har et stærkt og robust instrument, der gør det muligt at opdage markedsmanipulation, nemlig forordningen om integritet og gennemsigtighed på engrosenergimarkederne (REMIT). **REMIT danner grundlag for øget markedsgennemsigtighed og -integritet** og beskytter i sidste ende virksomhedernes og forbrugernes interesser.

I den offentlige debat om stigningerne i energipriserne er der opstået bekymring for, om virksomheder, der er aktive på de europæiske gasmarkeder, skaber konkurrenceforvridninger. Kommissionen er i øjeblikket i færd med som en prioritet at undersøge alle påstande om eventuel konkurrencebegrænsende handelspraksis hos selskaber, der producerer og leverer naturgas til Europa²⁵. Kommissionen arbejder tæt sammen med de nationale

²⁵ Handelspraksis indebærer, at selskaberne selvstændigt kan træffe deres beslutninger, uden at de ved lov er tvunget til at handle på en bestemt måde.

konkurrencemyndigheder i medlemsstaterne inden for rammerne af Det Europæiske Konkurrencenetværk (ECN). EU's handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter kan også være relevante for at sikre åben og fair konkurrence mellem energiintensive selskaber i tredjelande og selskaber i EU.

Der er også opstået spørgsmål om, hvordan det europæiske CO₂-marked fungerer, og om årsagerne til stigningen i CO₂-prisen. Ifølge de seneste markedsoplysninger er der dog intet, der tyder på, at spekulation skulle være en vigtig drivkraft for prisen på **kvotemarkedet**. Medio september 2021 viser rapporterne fra Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed (ESMA), at hovedparten af positionerne (over 90 %) indehaves af enheder med forpligtelser til at overholde ETS-reglerne, og banker, som spiller en vigtig rolle med hensyn til at opfylde samme selskabers behov for risikoafdækning. De finansielle enheders markedsdeltagelse øger likviditeten, hvilket mindsker presset på priserne.

En solid tilsynsordning, der også gælder for andre finansielle markeder²⁶, sikrer fair prisdannelse og integritet på det europæiske kvotemarked. De finansielle enheders deltagelse på kvotemarkedet burde øge likviditeten og derved bidrage til at mindske volatiliteten og presset på priserne. For nærmere at undersøge handelsmønstrene og det potentielle behov for målrettede foranstaltninger vil **Kommissionen anmode ESMA om en første foreløbig vurdering senest den 15. november** og pålægge det at analysere handelen med emissionskvoter senest i begyndelsen af 2022. Kommissionen vil derefter vurdere, om visse former for handelsadfærd vil kræve yderligere lovgivningsmæssige tiltag.

Kommissionen vil:

- **undersøge tegn på eventuel konkurrencebegrænsende adfærd** på energimarkedet
- **anmode ESMA** om at styrke overvågningen af udviklingen på det europæiske kvotemarked
- sammen med ACER og de nationale myndigheder sikre, at REMIT håndhæves effektivt.

3.1.5. Samarbejde med internationale partnere

I betragtning af den aktuelle prisstignings globale karakter kan internationalt samarbejde om forsyning, transport og forbrug af naturgas bidrage til at holde naturgaspriserne under kontrol. Kommissionen er i dialog med de vigtigste lande, der producerer og forbruger naturgas, for at lette handelen med naturgas. Denne dialog med vores internationale partnere tager sigte på at øge likviditeten og fleksibiliteten på det internationale gasmarked for at sikre tilstrækkelige og konkurrencedygtige naturgasforsyninger.

²⁶ Markedet overvåges af finanstillsynsmyndighederne i de 27 medlemsstater med Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed (ESMA) som koordinator.

Kommissionen vil:

- **øge sit internationale opsøgende arbejde på energiområdet** for at sikre gennemsigtighed, likviditet og fleksibilitet på de internationale markeder
- **fremlægge en strategi for internationalt energisamarbejde** i begyndelsen af 2022, hvori det bl.a. vil blive vurderet, hvilke foranstaltninger der er nødvendige for at sikre de internationale energimarkeders sikkerhed og konkurrenceevne under hele den igangværende energiomstilling.

3.2. Foranstaltninger på mellemlang sigt

Den nuværende uventede prisstigning kaster lys over visse ukendte elementer i den omstilling til ren energi, der er i gang på globalt plan.

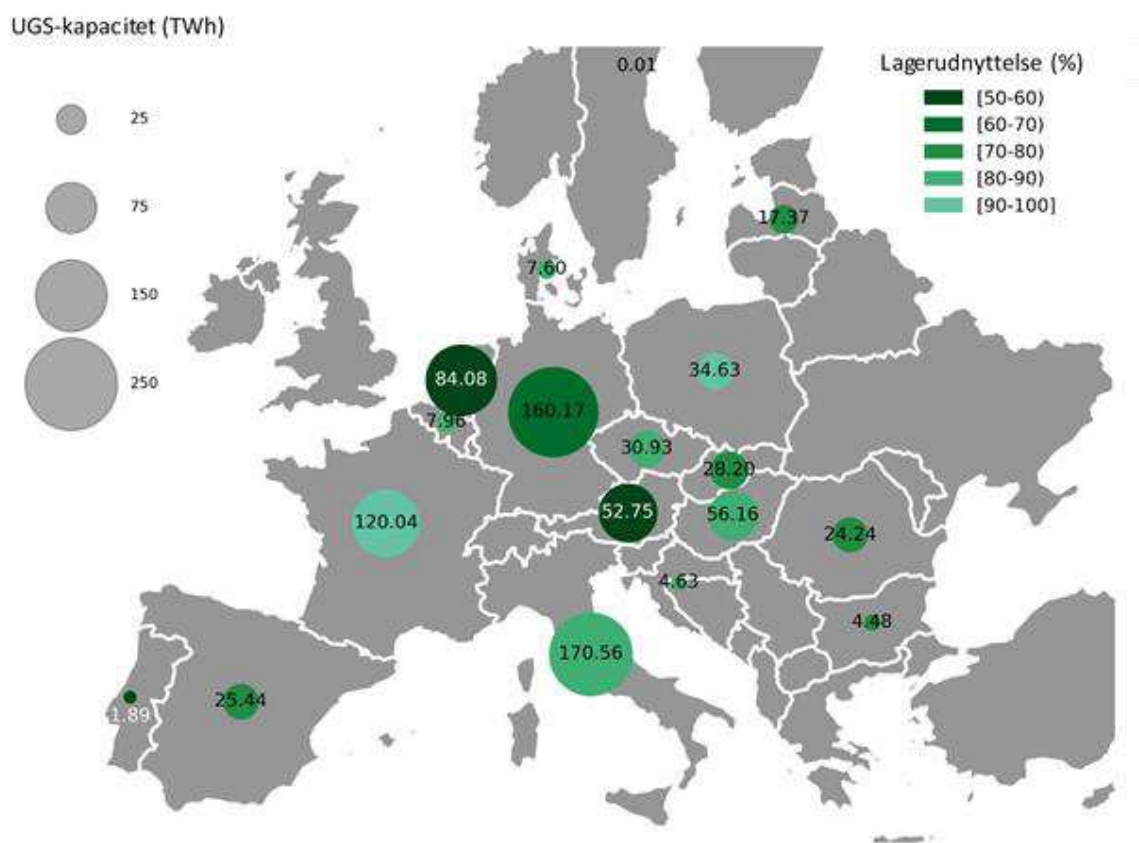
På baggrund af erfaringerne fra krisen bør EU overveje foranstaltninger, som uden at have en umiddelbar indvirkning på den nuværende situation vil styrke beredskabet over for eventuelle fremtidige prishok, øge markedsintegrationen og modstandsdygtigheden, styrke forbrugernes indflydelse, forbedre adgangen til energi til overkommelige priser og mindske afhængigheden af flygtige fossile brændstoffer.

EU vil fortsat udvikle foranstaltninger til at fremme et energisystem med en høj andel af vedvarende energi, bl.a. gennem en hensigtsmæssig lageropbygning, grænseoverskridende samkøringslinjer, elproduktion til basisbelastning og fleksibel produktion, der kan mindske eventuelle midlertidige forsyningsmangler eller -overskud.

3.2.1. Lagerkapacitet og et modstandsdygtigt EU-energisystem

De seneste begivenheder har vist, at det i stigende grad er vigtigt, at **det europæiske energisystem er modstandsdygtigt**, i og med at EU's energisystem er sammensat af mere decentraliseret vedvarende energi, og fossile brændstoffer gradvist udfases. Ordningerne for forsyningsikkerhed og risikoberedskab skal være klar til omstillingen til ren energi.

Den nuværende situation på gasmarkedet viser, at **gaslagring** fortsat er en relevant variabel. **På nuværende tidspunkt er der ikke lagre til rådighed i alle EU-medlemsstater.** I omkring halvdelen af medlemsstaterne er anvendelsen af lagre baseret på nationale forpligtelser, f.eks. strategiske reserver, der anvendes i nødsituationer. En mere integreret europæisk tilgang vil kunne optimere omkostningerne og fordelene ved gaslagring i hele EU for at afbøde energiprisernes volatilitet.



Kilde: JRC på grundlag af data fra Gas Infrastructure Europe (GIE).

Kommissionen planlægger at revidere forordningen om gasforsyningssikkerhed i december 2021. I den forbindelse kan EU-gasmarkedets modstandsdygtighed styrkes, f.eks. gennem bestemmelser om lettere adgang til lagringskapacitet på tværs af grænserne, herunder for vedvarende gasser og lavemissionsgasser. Kommissionen kan undersøge de potentielle fordele ved markedsbaserede støttemekanismer (f.eks. med auktioner) for at sikre, at den disponible gaslagringskapacitet udnyttes optimalt. I den kontekst er det også vigtigt, at medlemsstaterne indfører de nødvendige tekniske, finansielle og retlige ordninger for gasforsyning på tværs af grænserne.

Kommissionen vil også undersøge de potentielle fordele ved, at regulerede enheder eller nationale myndigheder foretager **fælles indkøb af reservelagre** af gas for at gøre det muligt at forene kræfterne og opbygge strategiske reserver. Det vil være frivilligt at deltage i den fælles indkøbsordning, som bør struktureres på en sådan måde, at den ikke griber forstyrrende ind i det indre energimarkeds funktion og overholder konkurrencereglerne.

På grundlag af forordning (EU) 2017/1938 om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningssikkerheden agter Kommissionen snart at vedtage en delegeret retsakt om oprettelse af nye **grænseoverskridende regionale gasrisikogrupper**. Disse risikogrupper vil analysere risici for de næste fire år og rådgive medlemsstaterne og Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der skal træffes for at styre disse risici korrekt. Der vil blive lagt særlig vægt på regioner med usædvanlig lav lagerkapacitet. Risikogrupperne vil også vurdere muligheden for fælles frivillige regionale oplagringsordninger.

Som det blev bebudet i Kommissionens meddelelse fra april 2021, vil Kommissionen vedtage en supplerende delegeret retsakt til EU's klassificeringsforordning, der dækker aktiviteter,

som endnu ikke er omfattet af den delegerede retsakt om EU-klimaklassificeringssystemet. Denne supplerende delegerede retsakt vil omfatte kerneenergi, afhængigt af og i overensstemmelse med resultaterne af den igangværende specifikke revisionsproces i henhold til EU's klassificeringsforordning. Denne supplerende delegerede retsakt vil også dække naturgas og relaterede teknologier som omstillingsaktivitet, for så vidt som de falder inden for rammerne af artikel 10, stk. 2, i EU's klassificeringsforordning. Fordelene ved en udløbsklausul for omstillingsaktiviteter vil blive taget i betragtning i denne sammenhæng. Kommissionen vil overveje at foreslå lovgivning til støtte for finansieringen af visse økonomiske aktiviteter, primært i energisektoren, herunder gas, som bidrager til at reducere drivhusgasemissionerne på en måde, der støtter omstillingen til klimaneutralitet, men som ikke kan medtages i klassificeringssystemet.

Energilagring er i stigende grad afgørende for EU's energisektor og dens bæredygtighed. Både de lagringsmuligheder, der er kort- og mellemsigtede (batterier), og dem, der er langsigtede (strøm til X), skal udnyttes. Øget oplagring af elektricitet understøtter især integrationen af vedvarende energi i systemet og udjævningen af spidsbelastninger. Dette kan også sænke elpriserne i spidsbelastningsperioder, hvor det ofte er de producenter, der anvender fossile brændstoffer, som fastsætter prisen. Der er behov for betydelige investeringer på dette område. Kommissionen vil identificere centrale EU-tiltag til støtte for **udviklingen af oplagring af elektricitet** som et vigtigt fleksibilitetsredskab, samtidig med at der sikres lige vilkår og hensigtsmæssige økonomiske signaler.

EU's elektricitetsmarked er baseret på en metode med marginalpriser og "pay-as-clear"-markedet, hvilket betyder, at alle modtager den samme pris for elektricitet på engrosniveau. Da gasfyrede kraftværker i øjeblikket stadig ofte er nødvendige for at dække efterspørgslen efter elektricitet, påvirker prisen på gas omkostningerne ved produktion af elektricitet, med negative virkninger som dem, der ses nu. Der er imidlertid generel enighed om, at modellen med marginalprisfastsættelse er den mest effektive for liberaliserede elektricitetsmarkeder og den mest velegnede til at fremme effektiv handel med elektricitet på engrosmarkedet på tværs af medlemsstaterne. Den er også skræddersyet til at fremme integrationen af vedvarende energi, hvilket sænker priserne, da deres driftsomkostninger er lig med nul.

Selv om der endnu ikke er klare beviser for, at alternative markedsrammer vil give billigere priser og bedre incitamenter, **vil Kommissionen pålægge Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER) at vurdere fordele og ulemper ved den eksisterende udformning af engrosmarkedet for elektricitet**, bl.a. dets kapacitet til at afbøde situationer med ekstrem prisvolatilitet på gask markerne og de til rådighed værende foranstaltninger til at imødegå sådanne situationer, samtidig med at det kan sikre en omkostningseffektiv overgang til et energineutralt energisystem og fremsætte henstillinger, som Kommissionen vil vurdere med henblik på opfølgning, hvis det er relevant. I mellemtiden vil Kommissionen kontakte ACER for at indhente en foreløbig vurdering af situationen på elektricitetsmarkedet, som det skal aflægge rapport om midt i november.

Derudover er det også vigtigt at tilpasse energisystemets modstandsdygtighed over for nye skiftende trusler som f.eks. cybertrusler eller ekstreme vejrfænomener. Kommissionen vil inden udgangen af 2022 træffe foranstaltninger for yderligere at forbedre **modstandsdygtigheden inden for kritisk energiinfrastruktur** med henblik på at modstå nye trusler. Disse foranstaltninger vil omfatte nye regler om cybersikkerhed for elektricitet,

der er fuldt ud harmoniseret med den horisontale lovgivning om cybersikkerhed²⁷, en henstilling fra Kommissionen om en harmoniseret tilgang til identificering af kritisk energiinfrastruktur, udveksling af oplysninger og disponible muligheder for at finansiere modstandsdygtigheden inden for kritisk energiinfrastruktur. De vil også omfatte oprettelsen af en europæisk stående gruppe af operatører og myndigheder for modstandsdygtighed i energiinfrastrukturen.

Kommissionen vil også undersøge mulighederne for fuldt ud harmoniserede regionale eller EU-dækkende detailmarkeder. Der er dokumentation for²⁸, at en større grænseoverskridende harmonisering af regler og praksis på detailmarkedet øger konkurrencen på tværs af grænserne og bidrager til at holde priserne under kontrol. Dette arbejde vil bygge videre på to vigtige igangværende projekter, nemlig gennemførelsesretsakterne for interoperabilitet. På samme måde som ved sammenkoblingen af engrosmarkedet for elektricitet vil en sådan markedsharmonisering i første omgang kunne gennemføres gennem samarbejde mellem de enkelte medlemsstater, inden der med tiden oprettes et fuldt integreret indre energimarked for forbrugerne.

Innovation er et vigtigt element for at sikre et modstandsdygtigt energisystem i EU. Europa er førende hvad angår startup-virksomheder inden for bæredygtig energi; de kommer med innovative løsninger, der spænder fra dybtliggende geotermisk energi til brint. Medlemsstaterne og EU bør samarbejde om at lette ibrugtagningen af innovative løsninger.

Kommissionen vil:

- foreslå lovgivningsmæssige rammer for gas- og brintmarkedet senest i december 2021
- overveje at revidere forordningen om forsyningssikkerhed for at sikre, at **gaslagrene** fungerer mere effektivt i hele det indre marked, og indgå de nødvendige solidaritetsordninger
- senest i november 2021 vedtage en forordning om oprettelse af nye **grænseoverskridende regionale gasrisikogrupper** til at analysere risici og rådgive medlemsstaterne om udformningen af deres nationale forebyggelses- og nødhandlingsplaner
- støtte udviklingen af fremtidssikret **energilagring** som et vigtigt fleksibilitetsredskab, både på kort til mellemlang sigt (f.eks. efterspørgselsreaktion og batterier) og langsigtede lagringsmuligheder (f.eks. brint)
- undersøge de potentielle fordele ved og udformningen af en ordning for frivillige **fælles indkøb** af reservegaslagre i overensstemmelse med reguleringen af energimarkedet og EU's konkurrenceregler
- vedtage et regelsæt for cybersikkerhed for elektricitet
- pålægge ACER at undersøge fordelene og ulemperne ved den eksisterende udformning af elektricitetsmarkedet og fremsætte henstillinger til Kommissionens vurdering senest i

²⁷ COM(2020) 823 final, forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foranstaltninger til sikring af et højt fælles cybersikkerhedsniveau i hele Unionen og om ophævelse af direktiv (EU) 2016/1148.

²⁸ https://ec.europa.eu/info/news/commission-publishes-report-barriers-eu-retail-energy-markets-2021-feb-23_en.

april 2022

- undersøge mulighederne for et initiativ med henblik på at udvikle fuldt ud harmoniserede regionale eller EU-dækkende detailmarkeder.

3.2.2. Støtte til en retfærdig omstilling og beskyttelse af slutbrugerne

Da der ikke kan udelukkes fremtidige stigninger i energipriserne, vil det fortsat være vigtigt at kunne støtte sårbare forbrugere og virksomheder. Det vil især være vigtigt at råde over værktøjer og initiativer, der tager sigte på at støtte en retfærdig omstilling.

Inden årets udgang vil Kommissionen fremlægge et forslag til en **henstilling fra Rådet**²⁹ med yderligere vejledning til medlemsstaterne om, hvordan man bedst håndterer de sociale og arbejdsmarkedsmæssige aspekter af den grønne omstilling for at sikre, at den er retfærdig. I dette initiativ vil det blive anført, hvilke ledsagende politikker, der er nødvendige for at afbøde eventuelle negative fordelingsmæssige virkninger af omstillingen samt for at udnytte de muligheder, som omstillingen tilbyder med hensyn til job af høj kvalitet og sociale sidegevinster som f.eks. energi til en overkommelig pris for alle, samtidig med at man i fornødent omfang afbøder eller kompenserer for negative fordelingsmæssige virkninger.

Den nyligt foreslåede **sociale klimafond** vil kunne sikre en strukturel indsats mod energi- og mobilitetsfattigdom. Den vil give medlemsstaterne adgang til yderligere finansiering til bygningsforbedringer, infrastrukturudvikling og direkte indkomststøtte, der kan støtte borgerne i hele den indledende fase af den grønne omstilling. Med 72,2 mia. EUR tager fonden specifikt sigte på befolkningsgrupper (husholdninger, transportbrugere, mikrovirksomheder), der er sårbare over for de udfordringer, der opstår som følge af den foreslåede udvidelse af emissionshandelssystemet til også at omfatte bygge- og anlægssektoren samt transportsektoren. Fonden kan stille midler til rådighed for medlemsstaterne til at yde midlertidig direkte indkomststøtte. Med et forslag om at trække på en tilsvarende finansiering fra medlemsstaterne vil fonden mobilisere 144,4 mia. EUR.

EU's forbrugere bør have en høj grad af beskyttelse og sikres bedre muligheder for et aktivt engagement på energimarkedet. Helt konkret skal forbrugerne informeres bedre om deres energiforbrug samt mulighederne for at reducere det og for at **skifte leverandør** med henblik på at reducere omkostningerne. Forbrugerne bør have mulighed for at kontakte forbrugerorganisationer, energiagenturer og leverandører af energieffektivitetstjenester for at få feedback om deres energiforbrugsadfærd i en bestemt periode og rådgivning om, hvordan deres energiforbrug og regninger kan reduceres. De bør have mulighed for at opbygge deres egen produktions- og lagringskapacitet for vedvarende energi til overkommelige priser og med et godt investeringsafkast, således at de træder i rollen som "prosumenter" (producent-forbrugere) i det decentrale energisystem. Der skal lægges særlig vægt på yderligere udvikling af energifællesskaber med særligt fokus på forbrugere, der bor i landdistrikter.

²⁹ COM(2021) 550 final. Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – "Fit for 55": realisering af EU's klimamål for 2030 på vej mod klimaneutralitet.

En af de vigtige dele af Kommissionens gaspakke i december vil være **styrkede forbrugerbestemmelser, også for gasmarkederne**. Kommissionen overvejer minimumskrav til kontraktbetingelser, hurtigere og gratis skift og en bedre udbredelse af intelligente målersystemer for at give forbrugerne mulighed for at drage fordel af flere og grønnere tilbud og bedre styre deres forbrugsomkostninger. Takket være gunstige rammer for borgerenergifællesskaber på gasmarkedet skal forbrugerne have mulighed for at købe vedvarende gas uanset deres geografiske placering, samtidig med at dette gavner den lokale økonomi. Det vil bidrage til at øge offentlighedens accept af projekter for vedvarende gas og bidrage til at mobilisere private kapitalinvesteringer i vedvarende og kulstoffattige gasser.

Hvis en leverandør forlader markedet eller går konkurs, kan det have negative konsekvenser for forbrugerne, som de ikke kan kontrollere. Stigende energipriser kan udgøre et unødigt pres, navnlig for små leverandører, der tilbyder fastpriskontrakter. Det er derfor nødvendigt at lette adgangen for alle energileverandører, herunder de små, til de finansielle markeder, således at de kan risikoafdække deres kontrakter over for den fremtidige prisudvikling. I EU-lovgivningen anderkendes det, at medlemsstaterne for at afhjælpe dette kan udpege en **forsyningspligtig leverandør**. Det er dog også vigtigt, at dette ikke skaber uhensigtsmæssige incitamenter, således at leverandørerne beskyttes mod deres forretningsbeslutninger på bekostning af alle forbrugerne. I forbindelse med foranstaltninger, der skal forbedre små leverandørers adgang til langsigtede markeder, vil Kommissionen præcisere reglerne for at beskytte forbrugerne mod individuelle leverandørers konkurs og sikre, at ordningerne med forsyningspligtige leverandører fungerer tilfredsstillende.

Kommissionen vil:

- senest i december 2021 forelægge et forslag til **en henstilling fra Rådet** med yderligere vejledning til medlemsstaterne om, hvordan man bedst håndterer de sociale og arbejdsmarkedsmæssige aspekter af den grønne omstilling

Medlemsstaterne kan:

- **fremme forbrugerindflydelse**, give forbrugerne oplysninger og tilbyde muligheder for, hvordan de kan deltage på energimarkedet, være bedre beskyttet og indtage en stærkere position i energiforsyningskæden
- **udpege en forsyningspligtig leverandør** i tilfælde af, at en leverandør forlader markedet eller går konkurs
- styrke forbrugernes rolle på energimarkedet ved at bidrage til at forbedre efterspørgselsreaktionen og ved at udvikle selvforsyning via individuelle ordninger for **vedvarende energi og energifællesskaber**.

3.2.3. Øge investeringerne i vedvarende energi og energieffektivitet

Vind- og solenergi har variable omkostninger på nær nul. Med **mere vedvarende energi i elsystemet** vil de dyreste fossile brændstoffer blive skubbet ud af markedet. Mængden af elektricitet fra vedvarende energikilder i systemet vil hvert år gøre det muligt at dække hele efterspørgslen i stadig flere timer, og engrospriserne vil være tæt på eller lig med nul, eller

tilmed negative³⁰. Ekspertene mener generelt, at **mere vedvarende energi alt andet lige resulterer i lavere engrosmarkedspriser**³¹.

Ser man bort fra elektricitetsmarkederne, er de samlede omkostninger ved en række vedvarende teknologier faldet drastisk i de seneste år. F.eks. faldt omkostningerne ved elektricitet fra "utility-scale" solcelleanlæg (PV) med 85 % mellem 2010 og 2020³². Vedvarende energikilder er i mange sektorer og anvendelser allerede nu den billigste energiform, og forbrugerne kan i mange tilfælde reducere deres energiregninger ved at gå over til vedvarende energi. Det gælder både i industrien og servicesektoren, men også for husholdninger, der f.eks. kan investere i solcellepaneler, varmepumper, solvarmeudstyr eller avancerede biomassekedler og derved reducere deres el- og varmeregninger.

Med henblik herpå bør medlemsstaterne **udstede tilladelser hurtigere** ved at fremskynde de langvarige og komplekse godkendelsesprocedurer, som er en af de største hindringer for udviklingen og etableringen af ren energiinfrastruktur. Støtte til selvforsyning og energifællesskaber inden for vedvarende energi kan også hjælpe husholdningerne med at høste fordelene ved billigere vedvarende energi. At øge produktionen af udstyr til vedvarende energi er en anden afgørende succesfaktor for at fremskynde udbredelsen af vedvarende energi.

Nye teknologier og digitalisering giver nye muligheder for fleksibilitet på efterspørgselssiden. Kommissionen vil i begyndelsen af 2022 indlede arbejdet med at udarbejde **netregler** for at fjerne juridiske hindringer for fleksibilitet på efterspørgselssiden.

Energieffektivitet mindsker energiforbruget og dermed energiomkostningerne, men det kræver investeringer. Dette bidrager til at afhjælpe en af de grundlæggende årsager til energifattigdom, navnlig ved at forbedre den energimæssige ydeevne for bygninger og apparater. Kommissionen vil også fremsætte et forslag til at **forbedre den energimæssige ydeevne for den europæiske bygningsmasse**. Takket være visse renoveringsforanstaltninger, som tager sigte på socialt boligbyggeri — og nye regler, om at EU-landene skal måle og overvåge tallene for dem, der kæmper for at betale deres energiregninger — vil disse regler om renovering af bygninger bidrage til at bekæmpe energifattigdom.

På EU-niveau er investeringerne i den grønne omstilling blevet øget. Den flerårige finansielle ramme for 2021-2027, som styrkes af NextGenerationEU, er de vigtigste redskaber til at sikre en hurtig genopretning og en grøn og digital omstilling, som vil bringe vores økonomi i retning af bæredygtig vækst. Under **genopretnings- og resiliensfaciliteten**

³⁰ Hvis visse ikkefleksible kraftværker er nødt til fortsætte med at producere, selv med negative priser.

³¹ F.eks. anslås det, at stigningen i elektricitet fra vedvarende energikilder alt andet lige var ansvarlig for et fald på 24 % i spotpriserne på elektricitet i Tyskland i perioden 2008-2015 og på 35 % i Sverige i perioden 2010-2015 (Hirth, 2018).

³² IRENA, *Power Generation Costs in 2020*.

er der for de 22 planer, som Kommissionen har godkendt, blevet afsat 177 mia. EUR til klimarelaterede investeringer³³.

Desuden giver større og mere integrerede markeder med grænseoverskridende infrastruktur bedre vilkår for forbrugerne. En fuldstændig og effektiv fysisk **sammenkobling** med nabomarkeder og grænseoverskridende adgang for nye leverandører vil fremme konkurrencen og sikre elforsyning til den mest konkurrencedygtige pris. Medlemsstaterne bør fortsat fremme investeringer i transeuropæiske net for at øge konkurrencen og undgå indskrænkninger, baseret på **projekter af fælles interesse**³⁴, bl.a. i forbindelse med samkøringslinjer, fjernelse af nationale flaskehalse, lagring og mere intelligente transmissions- og distributionsnet. Kommissionen vil samarbejde med medlemsstaterne om de nødvendige foranstaltninger for at opnå målet på 15 % elnetssammenkoblinger senest i 2030 i overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner fra oktober 2014³⁵.

Kommissionen har for nylig foreslået at revidere **retningslinjerne for statsstøtte til miljøbeskyttelse og energi** for at øge medlemsstaternes muligheder for at yde finansiel støtte til klimabeskyttelse og dekarbonisering af hele økonomien. De nye regler, som forventes at træde i kraft næste år, vil mindske anvendelsen af fossile brændstoffer, forhindre strandede aktiver og gøre det muligt at indføre ordninger til finansiering af nye teknologier såsom lagring og vedvarende brint samt lette finansieringen af energieffektivitetsforanstaltninger.

Medlemsstaterne bør:

- **fremskynde auktioner for vedvarende energi** og sikre en hurtig og fuldstændig gennemførelse af relevante investeringer under **genopretnings- og resiliensfonden**
- **udstede tilladelser hurtigere** ved at fremskynde de langvarige og komplekse godkendelsesprocedurer, som er en af de største hindringer for udviklingen og etableringen af ren energiinfrastruktur
- **øge produktionen af udstyr til vedvarende energi**, som er en anden afgørende succesfaktor for at fremskynde udbredelsen af vedvarende energi
- **øge investeringerne i energieffektivitet og bygningers energimæssige ydeevne**, hvilket sænker energiforbruget og energiomkostningerne og letter presset på energimarkederne
- **øge investeringerne i transeuropæiske net** for at undgå indskrænkninger, baseret på projekter af fælles interesse, bl.a. i forbindelse med samkøringslinjer, fjernelse af nationale flaskehalse, lagring og mere intelligente transmissions- og distributionsnet.

Kommissionen vil:

³³ De udgifter, der indberettes til genopretnings- og resiliensfaciliteten, er Kommissionens skøn baseret på de tal, der indhentes inden for rammerne af overvågningen af klimatiltag, og som offentliggøres som led i Kommissionens analyser af genopretnings- og resiliensplanerne. Det indberettede beløb omfatter de 22 nationale genopretnings- og resiliensplaner, som Kommissionen har vurderet og godkendt pr. 5. oktober. Det vil blive ændret, når flere planer er blevet vurderet.

³⁴ https://ec.europa.eu/energy/topics/infrastructure/projects-common-interest_en.

³⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-169-2014-INIT/da/pdf>.

- **udstede retningslinjer i 2022 om fremskyndelse af godkendelsesprocedurerne** for vedvarende energi og fortsætte det tætte samarbejde med de nationale myndigheder om at identificere og udveksle god praksis
- indlede arbejdet med at udarbejde netregler for fleksibilitet på efterspørgselssiden i begyndelsen af 2022
- fuldføre revisionen af **retningslinjerne for statsstøtte til miljøbeskyttelse og energi** for at lette gennemførelsen af den europæiske grønne pagt med de lavest mulige omkostninger og fremme investeringer i energieffektivitet og vedvarende energi
- hjælpe medlemsstaterne med bedst muligt at udnytte de finansielle ressourcer, der er til rådighed i EU-budgettet og NextGenerationEU.

4. Konklusion

De foranstaltninger, der er beskrevet i denne meddelelse, tager sigte på at imødegå den kraftige stigning i energipriserne og vil bidrage til at opnå en socialt retfærdig og bæredygtig energiomstilling. Kommissionen vil følge situationen meget nøje i de kommende måneder.

Medlemsstaterne kan handle og er allerede i færd med at træffe en række beskatningsrelaterede foranstaltninger, direkte indkomststøtte og andre målrettede og tidsbegrænsede foranstaltninger for på kort sigt at afhjælpe de problemer, som prisstigningen skaber for nogle. På EU-plan kan der på mellemlang sigt træffes en række yderligere foranstaltninger vedrørende lagring, markedsintegration og energifællesskaber for at sikre mere modstandsdygtige energimarkeder, der er bedre forberedt på volatilitet og udfordringerne i forbindelse med omstillingen. På længere sigt vil energiregningerne blive mindsket takket være fremskridt inden for energieffektivitet og foranstaltninger til modernisering af energisystemet.

Formålet med Europas energi-, miljø- og klimapolitik, de midler, der er til rådighed gennem forskellige EU-programmer, samt Kommissionens nylige "Fit for 55"-forslag er at skabe en bæredygtig energisektor på lang sigt. Den Europæiske Union er fast besluttet gennemføre en omstilling til klimaneutralitet og dekarbonisering af energisystemet ved at erstatte fossile brændstoffer med vedvarende energi og dermed begrænse vores afhængighed af importeret energi.

Medlemsstaternes klare tilsagn om at investere i klimaneutrale energiløsninger vil bidrage til at reducere energiprisernes volatilitet og de skævheder mellem udbuddet af og efterspørgslen på energi, som bevægelserne i de internationale priser på fossile brændstoffer og andre eksterne faktorer medfører. De er afgørende for, at energi fortsat kan være økonomisk overkommelig for alle forbrugere.

En vellykket grøn omstilling vil føre til en omstilling ikke blot til ren energi, men også til større energieffektivitet og anderledes anvendelse. EU's tilsagn om at reducere sine drivhusgasemissioner og forbruget af fossile brændstoffer væsentligt er til fulde blevet bekræftet af de seneste begivenheder. Foranstaltningerne skal fremskyndes, både hvad angår lovgivning og investeringer. **Omstillingen til ren energi er den bedste forsikring mod prishok som det, EU i øjeblikket står over for.** Det er på tide at sætte farten op.